

6- Volshøjstien og Forundringens Have 4,2 km

P-plads findes ved Vestjyllands Højskole. Her kan man også besøge Forundringens Have, der er en økologisk besøgs- have. Forbilledet er den uberørte natur med en mangfoldig- hed af planter, mikroorganismer og nyttige insekter. Alle planter i haven er spiselig, også blomsterne! I forundrin- gens have finder du: Urtehaven, astronomihaven, kompo- steringen, andelsfrugthaven, forsøgs- og naturlegeplads, naturligt byggeri, naturcamping og vandresti. Haven er altid åben.

Undervejs på ruten passerer man jernalderhøjen "Volshøj" der med sine 26 m.o.h. er det højeste punkt i Velling Sogn. Før opdyrkningen og tilplantning af heden, kaldet Skrald- hede, kunne man fra højen se 20 kirker i klart vejr. I begyn- delse af 1800-tallet indgik højen i et system af bævne, dvs. signalbål, der skulle bruges som varslingsystem i tilfælde af, at englænderne angreb fra vest. Den spændte situation udløstes i slaget på Reden d. 2. april i 1801, så der blev ikke brug for at stikke ild i det klargjorte bål på bævnehøjen i denne omgang. Men bavnssystemet var fortsat i brug i Danmark frem til 1848. Under Nationalmuseets udgrav- ning af højen i 1901 fandt man bl.a. tre ornamenterede lerkar og en lille jernkniv som den døde havde fået med sig i graven for ca. 2000 år siden.

7- Mærskruten 9.5 km

Stien starter syd for Venner Å, der følges ud til fjorden og diget. Her findes en primitiv overnatningsplads med 3 shelters, grillplads og toilet. Pladsen kan gratis benyttes af alle. Stien følger langs fjorden det dige, der blev opført i forbindelse med afvandingen af Fjordengene i 1943. Midt på diget - ved pladsen med skydepramme- drejes mod øst, og man går mellem de to Tændpibe testmøller - højde til vinge- spids 200m. For enden af grusvejen drejes mod øst til Venner- vej, som følges til Holmager, der følges til St. Holmager, hvor der drejes vestpå ad markvej tilbage til landevejen.

8- Lem Kær 10,0

Stien følger Stavnskær til viadukten, videre ad Nørbæk til Engholmvej - som følges 100 m og der drejes mod øst ad grus- vej til Sdr. Holmgård, hvor man går mod vest til man har passeret en gylletank, derefter ad møllevej bag om Ryd- bjerg tilbage til Velling.

9- Stavnskær 5,0 km

Ad Velling Kirkeby, forbi Præstegården til Vestjyllands Høj- skole hvor der drejes mod øst ad grusvej til Nørbæk, som følges over jernbanen og lige ud ad grusvej - Stavnskær - til Velling.

10- Skraldhede-Hulsig 6,8 km

Fra højskolen mod øst til græsvej mod nord, over Klaptoft vejen og følg markvej til Herningvej. Følg cykelstien til Skraldhedevej og med denne tilbage til højskolen. Alternativt gå ad skovveje til Skraldhedevej Der må gås i skoven fra kl. 6 til solnedgang.

Adgang på småveje, markveje og stier

Som udgangspunkt har alle ret til at vandre og cykle på veje og stier i det åbne land. Adgangsreglerne i Naturbeskyt- telsesloven sikrer, at alle kan bruge landskabet rekreativt. Det gælder også grusveje, markveje, indkørsler, blinde veje og private veje.

Kommunen afgør, om der er grund til at forbyde adgangen. Hvis adgangen forbydes, skal der være tale om helt særlige gener. Det er f.eks. ikke nok, at vejen eller stien går tæt forbi bygninger eller have.

Man kan forbyde færdsel på private enkeltmandsveje og - stier på dage, hvor der er jagt og i områder, og hvor der er landbrugsarbejde, der kan være forbundet med fare.

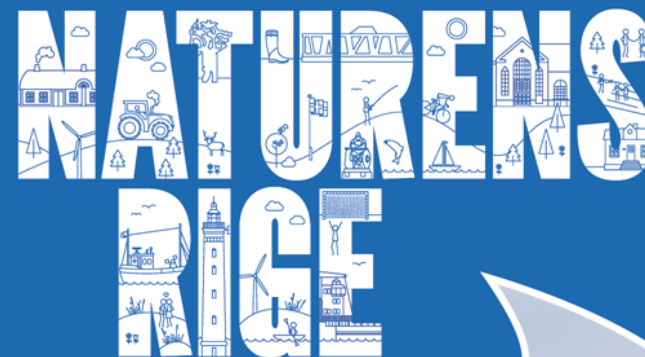
Læs mere om adgangsreglerne på www.rksk.dk eller www.rksk.dk/borger/natur-soeer-og-vandloeb/adgang-til-naturen

Du kan også finde flere ruter på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside.

Velkommen til Velling

- En landsby ved Ringkøbing Fjord

Forslag til vandre- og cykelture i Velling

Til alle gæster

Velkommen til Velling - med fjordudsigt.

I Velling er der ikke nogen, som behøver at tage kikkerten frem for at følge livet på Ringkøbing Fjord. Landsbyen ligger nemlig helt ud til fjorden.

Velling har godt 1100 beboer, og blandt dem er både familier samt unge og ældre mennesker. I landsbyen lægges der vægt på, at der er tilbud til alle aldre.

Om landsbyen Velling og sognet

Talrige arkæologiske fund i Velling Sogn vidner om at mennesker har fundet det rart at leve her på overgangen mellem land og vand lige siden jernalderen. Tre mindre herregårde findes også i sognet i nyere tid: Vennergaard, Tranmose og Rydbjerg.

Indtil det 20. århundrede bestod Velling Sogn af øer og holme omgivet af lave enge og moser, der i vinterhalvåret ofte var oversvømmede. Men i 1931 lukkede man fjordens forbindelse til Vesterhavet med slusen i Hvide Sande.

Det gjorde det muligt for bønderne i Velling at afvande og opdyrke markerne op gennem sidste halvdel af 1900-tallet. De højere beliggende hedearealer i sognet var da allerede lagt under plov. Hedeopdyrkning, tilplantning og afvanding har for alvor forandret landskabet i Velling Sogn—men her er stadig store vidder. Den grundtvig-koldske tankegang, der blomstrede i sognet i sidste halvdel af 1800-tallet fornemmes stadig i Velling. I dag er Velling en landsby med et stærkt lokalt engagement, et blomstrende foreningsliv og hele tre skoler Velling Friskole m. børnehaven Naturhuset, Fjordvang Efterskole og Vestjyllands Højskole.

Praktiske oplysninger

Al færdsel er på eget ansvar.

Vi færdes på privat jord - Husk at vise hensyn for du er gæst på private lodsejeres ejendomme og derfor henstilles der til at:

- Du skal færdes på stierne
- Du tager hensyn til privatlivets fred
- Du husker at tage dit affald med dig
- Hunde altid føres i snor

Rutebeskrivelser

1- Kirkestien 0,9 km

P-plads ved Velling Kirke. Kirken er en smukt beliggende romansk kvaderstenskirke opført år 1180 på kanten af den gamle strandvold, der tydeligt kan erkendes på vestsiden af kirkegården. Dengang var Ringkøbing Fjord en åben havbugt på Vestkysten. Sognets beboere blev tidligere begravet i den del kirkegården der svarede til det sted i sognet, hvor den pågældende havde levet sit liv. Kirken er åben for besøg i dagtimerne undtagen søndag eftermiddag.

2- Fjordstien 3,8 km

P-plads ved Velling Kirke. På skrænten vest for kirkegården kan man stadig se stenhuggerpladsen, hvor de mere end 2000 sten, der gik til Velling Kirke, blev tilhugget—formentlig af cisterciensermunke. Stien følger langs fjorden det dige, som blev opført i 1943 i forbindelse med afvandingen af fjordengene, og diget langs Venner Å mod øst. Ved Venner Å's udmunding er der en trækfærge, så man kan komme over åen og fortsætte på Mærskrutten eller gå til plads med 3 shelters, grillplads og toilet på sydsiden af åen. Pladsen kan gratis benyttes af alle.

Fugle og fugletræk

Vestjylland ligger på den såkaldte østatlantiske trækrute på vejen mellem mange trækfugles vinter- og sommerkvarterer. Mere end 12 millioner fugle benytter sig af denne trækrute, der strækker sig fra de arktiske egne i nord helt ned til det centrale Vestafrika i syd. I Velling kan man derfor opleve store fugletræk i foråret og efteråret. Det er især kortnæbbede gæs, der i træktiden ses i tusindtal på himlen.

De vilde blomster

Langs ruterne blomstrer bl.a. stedmoder, forglemmigej, kamille, hvidkløver, syre m.m. Det er planter som ynder en sandet og kalkfattig jord. Disse planter er alle spiselige. Hvis du trænger til lidt sødt, så pluk et par hvidkløverbloster. Den nederste del af kronbladene smager af honning. Skulle du blive tørstig er det godt at spise et par syreblade. Stedmoderen virker udrensende, kamille virker beroligende og med en forglemmigej i hånden bliver du ikke glemt af din elsker.

Fjorden

Ringkøbing Fjord er en brakvandsfjord dvs. en mellemting mellem fersk- og saltvand. Saltindholdet ligger på 6-15 ‰ mod 32 ‰ i Nordsøen. I fjorden finder man derfor både ferskvandsfisk og saltvandsfisk. Mest almindelige er sild, skrubbe, helt, hornfisk, aborre og gedde. Tidligere var ålen også almindelig, men bestanden er gået meget tilbage. Fjorden er ca. 10 km bred og 30 km lang og har udløb til havet gennem slusen i Hvide Sande.

3- Engvangen 2,2 km

Stien følger Velling Kirkeby forbi Fjordvang Efterskole, drejer mod øst over Venner Å, og følger diget tilbage mod Velling. Mod øst ses 11 Vestas testmøller med en totalhøjde på 150 m. Vingerne er over 50 m lange og hver mølle kan producere strøm til mere end 2500 husstande. Vi kommer forbi den private shelterplads Camp Åvang med 2 shelters, vand, grill og toilet, som er gratis at benytte.

4- Rydbjergstien 3,8 km

Herregården Rydbjerg nævnes første gang i 1408 og har tilhørt kendte adelige slægter som Juel, Ahlefeldt og Sehested. I årene omkring Danmarks riges Grundlov af 5. juni 1849, var Rydbjerg ejet af Thomas Bruhn, der var optaget af tidens kirkelige rørelser. Thomas Bruhn var købmandssøn fra Flensborg, men forældrene døde tidligt, og han blev opdraget hos pastor Brinkmann i Stenbjerg præstegård udenfor Flensborg og fik en landbrugsuddannelse. I disse år var der lys til langt ud på natten i Rydbjergs stuer - for stedet var samlingspunkt for lange samtaler om bl.a. Grundtvig og ikke mindst skolemanden Kristen Kold's syn på uddannelse og opdragelse. Kold besøgte Velling ved flere lejligheder. Rundt om herregården ses gamle ler- og mergelgrave. De er det eneste synlige spor efter en omfattende teglproduktion på det nu længst forsvundne Rydbjerg Teglværk.

5- Rødebro 4,1 km

En rask travetur gennem kulturlandskabet og forbi Vestjyllands Højskole. Flere steder er der en smuk udsigt over fjorden.

